

Селскостопанските животни в България към 1 ноември 2002 година

Увеличението на общия брой на говедата през 2002 г. е с около 9% спрямо 2001 г., като броят на кравите се запазва (+1.1%). Броят на свинете е увеличен с около 26% за сметка на младите свине (прасенцата до 20 кг и прасетата за уговяване), а броят на свинете-майки намалява с около 15%. Увеличението при овцете общо е 10%, като при овцете-майки е 6%. При козите увеличението спрямо 2001 г. е около 12%.

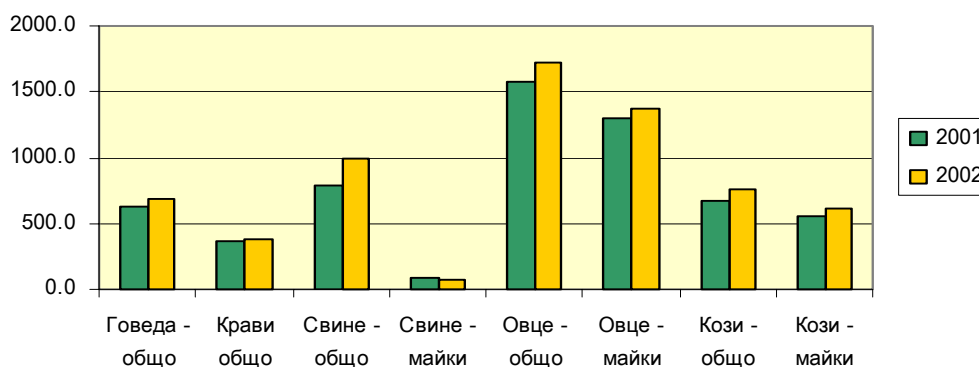
Към 1-ви ноември 2002 година юридическите лица и ЕТ отглеждат 8.5% от говедата, 13.9% от биволите, 34.2% от свинете, 2.7% от овцете и само 0.1% от козите в България. Около 70.0% от добитото в стопанствата мляко се предава за преработка в хранително-вкусовата промишленост, а 21.0% се използва за собствена консумация. Само 49% от професионалните стопанства и около 16% от дребните стопанства предават животни за клане в лицензирани предприятия за клане, а 68% от професионалните и 84% от дребните стопанства колят животни в самите стопанства за собствени нужди.

През 2002 година общият брой на животновъдните стопанства се е увеличил с 2.2% спрямо 2001 година и е достигнал 517.3 хиляди. Увеличението е най-голямо при стопанствата, отглеждащи свине (+11%), като в същото време стопанствата, отглеждащи свине-майки са намалели значително (-44%). Увеличение има и на

стопанствата, отглеждащи кози (+3%), докато фермите, отглеждащи овце, намаляват с около 5%. Говедовъдните ферми намаляват с около 5%, като намалението е основно в броя на дребните стопанства.

Около 239 хил. от млечните крави в България (от общо 358.2 хил. броя) се намират в стопанства, отглеждащи от 1 до 4 крави

Сравнение на броя на животните към 01.11.2002 г. спрямо 01.11.2001 г.
(хил. броя)

Източник: МЗГ, дирекция "Агростатистика" - анкета "Брой на селскостопанските животни в България към 01.11.2002 г."

Подход при изследване броя на животните

Целта на това изследване е да се определи броят на говедата, биволите, свинете, овцете и козите. За да може да се направи оценка на броя на селскостопанските животни, както и опит за характеризирание на стопанствата, които ги отглеждат, са използвани резултатите от анкета, състояща се от 2 части – за професионалните животновъдни стопанства и за дребните животновъдни стопанства в България (Вж. каретата с методологични бележки).

Резултати и анализи

Брой на стопанствата и животните в България към 01 ноември 2002 г.

		Говеда общо	Крави общо	Телета до 1 год.	Биволи общо	Биволи- ци	Свине общо	Свине майки	Овце общо	Овце майки	Кози общо	Кози майки
Професионални животновъдни стопанства	Животни /хил.бр./	148.5	73.3	44.6	2.5	1.1	401.6	36.8	248.6	184.1	32.0	23.6
	Стопанства /хил.бр./	6.1	5.9	5.0	0.2	0.2	3.0	1.3	4.3	4.2	1.8	1.7
	Среден брой животни/стоп.	24.4	12.4	8.9	14.0	7.4	135.2	28.4	58.1	43.7	18.1	13.7
	Дял от общия брой стопанства	3.0%	3.1%	3.9%	11.2%	10.4%	1.3%	6.8%	1.8%	1.8%	0.8%	0.7%
	Дял от общия брой животни	21.5%	19.5%	19.7%	33.5%	28.3%	40.3%	48.5%	14.4%	13.3%	4.2%	3.8%
Дребни животновъдни стопанства	Животни /хил.бр./	542.7	302.7	181.9	5.0	2.8	594.9	39.1	1 479.8	1 195.0	722.5	595.9
	Стопанства /хил.бр./	200.1	183.5	124.2	1.4	1.3	227.4	17.7	232.8	230.1	231.9	230.0
	Среден брой животни/стоп.	2.7	1.6	1.5	3.5	2.2	2.6	2.2	6.4	5.2	3.1	2.6
	Дял от общия брой стопанства	97.0%	96.9%	96.1%	88.8%	89.6%	98.7%	93.2%	98.2%	98.2%	99.2%	99.3%
	Дял от общия брой животни	78.5%	80.5%	80.3%	66.5%	71.7%	59.7%	51.5%	85.6%	86.7%	95.8%	96.2%
Общо стопанства	Животни /хил.бр./	691.2	376.0	226.5	7.5	3.9	996.5	75.9	1 728.4	1 379.1	754.5	619.5
	Стопанства /хил.бр./	206.2	189.4	129.2	1.6	1.5	230.4	19.0	237.1	234.3	233.7	231.7
	Среден брой животни/стоп.	3.4	2.0	1.8	4.7	2.7	4.3	4.0	7.3	5.9	3.2	2.7

Източник: МЗГ, дирекция "Агростатистика" – анкета "Брой на селскостопанските животни в България към 01.11.2002 г."

- със среден брой 1.4 крави на стопанство. Тези стопанства представляват 94.9% от общия брой говедовъдни ферми. Фермите, отглеждащи от 5 до 10 млечни крави, са около 6500 и там се намират 12% от кравите (42.5 хил. броя). Стопанствата, отглеждащи повече от 10 млечни крави са около 2780 със среден брой крави на стопанство 27.5 – общо около 76.6 хиляди млечни крави.

Професионални животновъдни стопанства

Спрямо 2001 г. в професионалните стопанства броят на говедата е намалял с 2.7%, на биволи с 9.4%, броят на овцете се запазва (+0.5%), а броят на козите се е увеличил с 2.7%. Най-значително е увеличението на броя на свинете (+18.3%), което се дължи на увеличаване среден брой животни в стопанствата – 135.2 свине на стопанство за 2002 г. спрямо 105.8 за 2001 г.

Около 89.0% от професионалните животновъдни стопанства принадлежат на физически лица. От всички животни, отглеждани в професионалните ферми, 53.2% принадлежат на юридически лица и ЕТ.

Анкетирани на професионални животновъдни стопанства

Целта на анкетата е да се определи основният брой животни, налични към 01.11.2002 г. и дейностите, свързани с отглеждането им в професионалните животновъдни стопанства.

Извадката от професионални стопанства за анкетиране представлява 25% (2120 стопанства) от списък на стопанства, създаден от дирекция "Агростатистика", за изготвянето на който са ползвани различни източници – списък на анкетираните стопанства от дирекция "Агростатистика" през 2000 г. и 2001 г., регистър БУЛСТАТ, както и информация от общински и местни административни източници, предоставена на експертите по агростатистика от областните дирекции "Земеделие и гори" към МЗГ. В този списък са включени стопанства, отглеждащи най-малко 10 крави или 10 биволици, или 50 овце, или 50 кози, или 50 свине.

Въпросникът за анкетата, съставен от четири страници, обхваща основните теми, които ни интересуват – юридически статут, счетоводно записване, образование на управителя, налични животни по видове и категории, осеменяване, хранене, производство на мляко и производство на животни за клане.

Анкетата е реализирана на място от анкетьори, наети и обучени от експертите по агростатистика в ОД "Земеделие и гори" към МЗГ. Те са попълнили въпросника след едно или няколко посещения във всяко стопанство.

При свиневъдните стопанства, юридическите лица и ЕТ представляват 8.3% от професионалните стопанства. В тях се намират 84.0% от всички свине, отглеждани в професионалните стопанства или около 34.2% от всички свине в България.

Юридическите лица и ЕТ представляват 8.6% от професионалните или 0.3% от всички говедовъдни ферми в страната. В тях се намират 39% от говедата, отглеждани в професионалните ферми, или 8.4% от всички говеда в България.

От ръководителите (управителите) на стопанства 84% нямат специално земеделско образование, а само практически опит, 10% от тях имат средно-специално земеделско образование и само 6% - висше земеделско образование.

През 2002 г. 9.0% от професионалните стопанства са водили двустранно счетоводство, 11% са използвали едностранно счетоводство или са водили само отчет за приходите и разходите, а останалите стопанства не са водили счетоводство.

В периода от 01.11.2001 г. до 01.11.2002 г., 87.4% от професионалните стопанства са ползвали пасища и мери за животните. Силаж за изхранване на говедата са ползвали 39.2% от говедовъдните ферми. Стопанствата, закупували концентриран фураж за изследвания период, са както следва: за говеда и биволи - 58.8%, за свине – 57.9%, за овце – 49.8% и за кози 40.3%. Груби фуражи са купувани от стопанствата за всички видове преживни: за говеда и биволи – 50.3%, за овце – 44.1% и за кози 40.1%.

С проведената анкета през м. ноември 2002 г. беше обърнато специално внимание на начина на хранене на телетата и малачетата през млечния период. От анкетираните професионални стопанства, 52.5% декларират, че телетата и малачетата се хранят естествено. В тези стопанства се отглеждат около 42% от млечните крави и 40% от биволиците или 28.8 хил. крави и около 0.5 хил. биволици се доят след като телетата и малачетата бозаят от тях. От анкетираните дребни животновъдни стопанства, 53.0% са декларирали, че телетата и малачетата се хранят естествено. В тези стопанства се отглеждат около 155.7 хил. млечни крави и 1.5 хил. биволици. Общо за страната около 184.5 хил.

млечни крави се доят след като телетата са бозали, което е една от причините за намаления среден добив.

Професионални стопанства: Осемняване на животните

Вид животни	Изкуствено осемняване:	
	% от стопанствата	% осеменени женски животни
Говеда	37.5%	50.0%
Свине	11.2%	27.8%
Овце	1.7%	5.3%
Кози	0.8%	0.2%

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – анкета "Брой на селскостопанските животни в България към 01.11.2002 г."

От 223 млн. литра мляко, произведено в професионалните животновъдни ферми 92.1% е краве, 0.6% биволско, 5.8% е овче и 1.5% козе. Около 77% от анкетираните стопанства, които отглеждат млечни животни, декларират, че предават мляко за преработка в мандри, около 16% продават директно сурово или преработено мляко, 72.4% ползват част от млякото за собствена консумация, а 36.2% от стопанствата ползват част от издоеното мляко за храна на младите животни.

През периода от 01.11.2001 г. до 01.11.2002 г. от професионалните стопанства са излезли общо над 583 хил. животни – от тях 56.5% са предадени за клане в кланици, 7.2% са заклани директно в стопанствата, 23% са продадени на други стопанства за доотглеждане – за уговяване или за разплод, а 23.0% са продадени на посредници.

Дребни животновъдни стопанства

Дребните животновъдни ферми през 2002 г. са се увеличили с 2.3% спрямо 2001 г. Увеличението е основно при стопанствата, отглеждащи свине (+11.4%) и кози (+3.0%). Фамилните говедовъдни ферми са намалели с около 4.2%, а овцефермите са намалели с 5.6%. В същото време средният брой на отглежданите животни в стопанствата от всички видове е увеличен спрямо 2001 г. Общо в тези стопанства се отглеждат около 80% от всички животни в страната.

В около 173 хил. стопанства се отглеждат по-малко от 5 млечни крави (средно 1.4 крави) и обхващат общо около 234 хил. млечни крави. През 2002 г. в 123 хил. стопанства се

Анкетирани на дребни животновъдни стопанства

Целта на анкетата е да се допълни броят на селскостопанските животни извън този, получен при анкетирането на професионалните животновъдни стопанства.

Списък на 120 населени места от цялата територия на страната е изработен след стратифициране в зависимост от официално обявеното население в тях. Организирано е преброяване на всички дребни животновъди във всяко населено място от този списък. То обхваща всички, които не са регистрирани по БУЛСТАТ, не попадат в списъка на професионалните стопанства и притежават най-малко 1 говедо или бивол, или 2 овце, или 2 кози, или 2 свине.

Въпросник - използван е същият въпросник, с който са анкетираните професионалните животновъдни стопанства, за да бъдат съпоставими получените резултати и да могат да бъдат оценени и допълнени както всички категории животни от изследваните видове, така и произведените животински продукти.

Анкетата се извърши на място от анкетьори, наети и обучени от експертите по агостатистика в областните дирекции "Земеделие и гори" към МЗГ. Във всяко селище те посетиха всички домакинства и винаги когато беше налице дребен животновъд, отговарящ на критериите на анкетата, те попълваха анкетен лист.

Точността на резултатите е много добра благодарение на достатъчния брой обхванати селища и на систематичността на проведената анкета в избраните селища.

отглежда само по една млечна крава, което е намаление спрямо 2001 г. с 10%.

Броят на стопанствата, отглеждащи биволи, е намалял спрямо 2001 г. с 19%, но общият брой на животните е увеличен с 33%, което се дължи на увеличението среден брой отглеждани животни в едно стопанство от 2.2 през 2001 г. на 3.5 през 2002 г.

В 232.8 хил. стопанства се отглеждат овце (-5.6%), а в 231.9 хил. стопанства се отглеждат кози (+3.0%). Те обхващат 98% от всички овце, отглеждани в страната, и 99% от козите. Свине се отглеждат в над 227 хил. стопанства (+11.4%), но само в 17.7 хил. стопанства се отглеждат свине-майки.

От общо произведеното мляко в дребните стопанства - 845.8 млн.литра, кравето мляко е 78.9% , 0.4% е биволско, 9.1% е овче и 11.6% е козе. От анкетираните стопанства, които отглеждат млечни животни, 36.8% декларират, че предават мляко за преработка в мандри, 7.1% продават директно сурово или преработено мляко, 86.1% използват част от млякото или цялото мляко за собствена консумация, а 26.4% от стопанствата дават част от издоеното мляко за храна на младите животни.

Около 89% от всички малки стопанства използват мери и пасища за животните, а от говедовъдните ферми само 24% използват силаж за храна на кравите. Концентриран фураж за говеда купуват 56% от стопанствата, за свине – 36%, за овце - 28%, а за кози - 26%. Груби фуражи купуват 41% от стопанствата за говеда, 21% за овце и 17% за кози. Телета и малачета се хранят естествено през млечния период в 53% от стопанствата, в които са обхванати около 54% от кравите и 51% от биволиците.

От дребните стопанства през изследвания период са излезли над 2238 хил. животни. От тях само 17% са предадени директно в кланици, 56.6% са заклани в стопанствата, 8% са продадени за доотглеждане и 18.4% са продадени на посредници. От закланите директно в стопанствата животни, най-голям дял заемат овцете и козите - около 77% общо или над 982 хил. броя животни.

Общо производство на мляко в страната за периода 01.11.2001 г. – 01.11.2002 г. (хил.литра)

Район	Краве	Биволско	Овче	Козе
Северозападен	79 032	629	15 089	17 571
Северен централен	105 748	592	5 491	10 810
Североизточен	149 768	170	24 071	19 655
Югоизточен	59 514	429	11 022	10 646
Южен централен	393 133	2 261	25 600	26 693
Югозападен	85 423	198	9 044	16 392
България	872 618	4 279	90 317	101 767

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – анкета "Брой на селскостопанските животни в България към 01.11.2002 г."

От общо добитото мляко в страната (1 069 млн.литра) около 70.0% се предава от производителите за преработка, 3.0% се продава директно сурово или преработено, 6.0% се дава за храна на млади животни, а 21.0% се използва за консумация в самите стопанствата.

Средна продуктивност на млечни животни за периода 01.11.2001 г. – 01.11.2002 г.

Среден добив на мляко от:	Професионални стопанства	Дребни стопанства	Средно за страната
1 крава (литра)	3 000	2 303	2 436
1 овца (литра)	70	65	66
1 коза (литра)	143	165	164
1 биволица (литра)	1 122	1 076	1 089

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – анкета "Брой на селскостопанските животни в България към 01.11.2002 г."

**Разпределение на млечните крави по брой
отглеждани животни в стопанство**

Брой млечни крави / стопанство	Стопанства (брой)	Млечни крави (хил.броя)	Дял от общия брой животни (%)
1 - 2	162 141	200.32	55.9%
3 - 9	17 624	74.47	20.8%
10 - 19	2 052	25.64	7.2%
20 и повече	1 417	57.75	16.1%
Общо	183 234	358.18	100.0%

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – анкета "Брой на селскостопанските животни в България към 01.11.2002 г."

**Разпределение на овцете-майки по брой
отглеждани животни в стопанство**

Брой овце майки / стопанство	Стопанства (брой)	Овце майки (хил.броя)	Дял от общия брой животни (%)
1 - 9	209 959	755.65	54.8%
10 - 19	15 713	186.62	13.5%
20 - 49	6 138	167.93	12.2%
50 99	1 708	109.58	7.9%
100 и повече	826	159.28	11.5%
Общо	234 344	1 379.06	100.0%

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – анкета "Брой на селскостопанските животни в България към 01.11.2002 г."

**Разпределение на козите-майки по брой отглеждани
животни в стопанство**

Брой кози майки / стопанство	Стопанства (брой)	Кози майки (хил.броя)	Дял от общия брой животни (%)
1 - 9	228 045	548.28	88.5%
10 - 19	2 530	29.78	4.8%
20 - 49	943	25.60	4.1%
50 99	152	9.68	1.6%
100 и повече	55	6.12	1.0%
Общо	231 725	619.47	100.0%

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – анкета "Брой на селскостопанските животни в България към 01.11.2002 г."

Статистическа тайна

За да се гарантира тайната на индивидуалните данни, събрани от анкетите, наети от експертите по агостатистика в ОД "Земеделие и гори" към МЗГ, някои от получените данни не се публикуват и се заместват със "s" в следните случаи:

- » Има по-малко от 3 стопанства в разглежданата категория;
- » Едно от стопанствата в разглежданата категория обхваща повече от 85% от дейността в тази категория.

Разпределение на животните по райони (NUTS 2) (хил.броя)

Район	Говеда - общо		Крави - общо		Телета до 1 год.		Биволи - общо		Биволици	
	хил. броя	%	хил. броя	%	хил. броя	%	хил. броя	%	хил. броя	%
Северозападен	55.6	8.0%	32.6	8.7%	15.9	7.0%	0.9	12.0%	0.6	15.4%
Северен централен	77.1	11.2%	38.7	10.3%	26.2	11.6%	1.0	13.3%	0.4	10.3%
Североизточен	119.1	17.2%	62.0	16.5%	40.3	17.8%	0.5	6.7%	0.3	7.7%
Югоизточен	46.9	6.8%	25.3	6.7%	14.3	6.3%	1.9	25.3%	1.0	25.6%
Южен централен	321.6	46.5%	177.9	47.3%	108.9	48.1%	3.0	40.0%	1.5	38.5%
Югозападен	70.9	10.3%	39.5	10.5%	20.9	9.2%	0.2	2.7%	0.1	2.6%
България	691.2	100.0%	376.0	100.0%	226.5	100.0%	7.5	100.0%	3.9	100.0%

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – анкета "Брой на селскостопанските животни в България към 01.11.2002 г."

Разпределение на животните по райони (NUTS 2) (хил.броя) - Продължение

Район	Свине - общо		Свине - майки		Овце – общо		Овце - майки		Кози - общо		Кози - майки	
	хил.броя	%	хил.броя	%	хил.броя	%	хил.броя	%	хил.броя	%	хил.броя	%
Северозападен	158.3	15.9%	6.3	8.3%	241.1	13.9%	204.9	14.9%	150.4	19.9%	134.6	21.7%
Северен централен	143.7	14.4%	13.4	17.7%	106.0	6.1%	90.8	6.6%	62.1	8.2%	51.9	8.4%
Североизточен	334.1	33.5%	25.2	33.2%	431.6	25.0%	341.6	24.8%	152.8	20.3%	117.3	18.9%
Югоизточен	110.9	11.1%	7.3	9.6%	266.4	15.4%	194.8	14.1%	118.9	15.8%	87.3	14.1%
Южен централен	159.7	16.0%	14.5	19.1%	431.3	25.0%	346.9	25.2%	152.7	20.2%	129.0	20.8%
Югозападен	89.8	9.0%	9.2	12.1%	252.0	14.6%	200.1	14.5%	117.6	15.6%	99.4	16.0%
България	996.5	100.0%	75.9	100.0%	1 728.4	100.0%	1 379.1	100.0%	754.5	100.0%	619.5	100.0%

Източник: МЗГ, дирекция "Агостатистика" – анкета "Брой на селскостопанските животни в България към 01.11.2002 г."

Използване на статистическата информация

Резултатите от провежданите от дирекция "Агостатистика" към МЗГ анкети са едни от основните източници на информация при определяне на селскостопанската политика на страната. Тези данни ще бъдат използвани при преговорите за присъединяване на страната към Европейския съюз по глава "Земеделие" в съответните сектори и ще служат при определяне на праговете за производство на земеделски продукти в България.

Публикацията е приключена редакционно на 25 май 2003 г.

Отговорник на публикацията: Нели Георгиева

Редакция: МЗГ, дирекция "Агостатистика", в сътрудничество с Ландсис

Композиция и печат : МЗГ, дирекция "Агостатистика"

За повече информация: МЗГ, дирекция "Агостатистика"

Тел./факс: 980 82 94; E-mail: agrostat@mzgar.government.bg

Интернет страница на МЗГ - <http://www.mzgar.government.bg>

Публикацията е изготвена в резултат на проведена анкета в рамките на програма ФАР БГ 0103.08

